

ВІДКРИТИЙ УРОК ЯК ЛАБОРАТОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ Г.М.ХОТКЕВИЧА)

Рудакова Світлана Володимирівна. викладач вищої категорії, методист

КПСМНЗ «Музична школа №13 ім. М.Т.Коляди», м.Харків, Україна

Відкритий урок є головною формою роботи вчителя і учня, тільки він і залишається об'єктом вивчення, аналізу, вдосконалення та творчого сприйняття. Через відкриті уроки вчитель може познайомитися з новаторськими прийомами, з новими методичними знахідками, з проблемами над якими працюють колеги і, врешті-решт, він може звірити свою роботу з роботою інших вчителів. І відкритий урок - вікно в цей величезний і мінливий світ, світ творчості та професіоналізму.

Перш за все викладач повинен окреслити мету уроку, яка має навчальну, розвивальну та виховну функції. Навчальна мета даного уроку – розширити знання учнів про здобутки і досягнення українських митців на прикладі Г.Хоткевича; повторити та закріпити знання українських інструментів (вміти впізнавати їх за виглядом та звучанням); встановити міжпредметний зв'язок (музична література - сольфеджіо). Розвивальна – стимулювати пізнавальну зацікавленість та творчу активність; розвивати в учнів уміння виділяти істотне, порівнювати, узагальнювати, логічно викладати свої думки; сприяти емоційної чуйності та усвідомленому сприйняттю інформації, розвитку мислення, фантазії. Виховна – сформувати обізнаність із мистецькою спадщиною свого народу, оскільки творчість вітчизняних митців утілюють ментальні риси національної культури, допомагають дитині відчути її самобутність і красу; виховати ініціативне відношення до запропонованих завдань.

Далі викладач повинен поставити конкретні задачі уроку. Стосовно даної теми – це звернути увагу учнів на багатогранність та самобутність творчої особистості Г. Хоткевича; ознайомитись із життєвим шляхом, увіковіченням його пам'яті; забезпечити засвоєння інформації щодо здобутків та вкладу до скарбниці української музики; повторити та закріпити знання українських музичних інструментів (вміти розпізнавати їх за зображенням та звучанням), ознайомити з більш рідкісними видами.

Наступним кроком викладач визначає форми організації уроку. Це розповідь учнями вивченого матеріалу; ознайомленнями з новими фактами, поданими вчителем; питання-відповіді; робота з картками; перегляд наочного матеріалу; розгадування кросворду, як засіб закріплення матеріалу; спів зі словами та сольфеджування солоспіву; слухання музики.

Урок повинен відповідати сучасним вимогам щодо технічного обладнання. Тому даний урок включає ноутбук (мультимедійний екран). Також CD–програвач, фортепіано, портрети Г. Хоткевича та інші зображення, книги, підручники, ноти, конспекти.

Невід’ємною організаційною частиною відкритого уроку є складання плану і чітке його дотримання. Він повинен складатись з організаційного моменту, основної частини, закріплення матеріалу, підбиття підсумків та домашнього завдання.

Хід уроку:

1. Організаційний момент: вітання, перевірка готовності до уроку, оголошення теми та мети. Основною метою даного уроку є знайомство з цікавою, унікальною особою, видатним земляком - Гнатом Мартиновичем Хоткевичем. Виходячи з того, що його життя та творчість не вивчається у рамках курсу музичної літератури, ми дозволили собі не поглиблюватись у особливості його творчого стилю, а ознайомитись з його непростим, але дуже цікавим життєвим та творчим шляхом. Наголос робиться саме на багатогранності його творчої особистості, оскільки він творив в різних сферах мистецтва, літератури, техніки.

2. Основна частина уроку містить перш за все розповідь біографії Хоткевича на фоні показу відео на екрані (підготовлена кількома учнями та вчителем), після чого – запитання до учнів з метою виділення важливих моментів (питання задає не тільки педагог, а і учні один одному). Далі – ознайомлення з багатогранною спадщиною митця у різних галузях. А саме:

- справи Хоткевича-бандуриста : гра на власнозробленій бандурі у дитинстві, та виступі на протязі життя, небайдуже ставлення до бандуристів та захист кобзарства та української пісні на археологічному з’їзді, створення класу бандури у Музикально-драматичному інституті, заснування капели бандуристів у Полтаві.

- літературний доробок: повісті «Довбуш» і «Авірон» (на біблійську тематику), тетралогія «Богдан Хмельницький», перлина з гуцульського життя «Камінні душа», «Два гетьмани» та інші.

- театральна діяльність: аматорський театр в Деркачах, робочий театр у Харкові (на той час – перший в Україні), сільський гуцульський театр.

- акторська діяльність: роль кобзаря Кирика у художньому фільмі «Назар Стодоля».

Хоткевич-композитор: понад 600 музичних творів - романсів, хорів, струнних квартетів, творів великого формату для бандури та оркестру бандур.

Наступною формою роботи є прослуховування твору для бандури «Невільничий ринок у Кафі» з коментарями та спів романсу «Тополя» на сл. Т.Шевченко з обговоренням характеру і музичних особливостей (зі словами та сольфеджування з диригуванням).

-наукова діяльність: підручники та посібники для бандури, «Музичні інструменти українського народу».

Саме ця фундаментальна праця стала поштовхом для наступної форми роботи – повторення українських інструментів. Більш поширені інструменти учні вгадують по фото, відео та аудіо звучанню. Також задають питання, підготовлені заздалегідь. При знайомстві з менш поширеними використовуються картки з фото, описом та характеристикою інструмента, які треба розподілити на три колонки.

Особливої уваги заслуговує увіковічення пам'яті Гната Хоткевича. Про те, що він залишив яскравий слід в пам'яті нащадків свідчить безліч фактів: будинок-музей, вулиця ім.Г.Хоткевича у Високому, Фонд національно-культурних ініціатив ім. Г.Хоткевича в Харкові, Палац культури ім. Г.Хоткевича у Львові, Харківський кобзарський цех, заходи, кобзарські концерти, Міжнародний конкурс виконавців на українських народних інструментах, народний музей гуцульського театру, який знаходиться в Івано-Франківській області тощо.

Останній пункт даного уроку – отримання домашнього завдання. Учні повинні скласти кросворд за його матеріалами .

Таким чином, специфіка даного уроку полягає в тому, що отримання нової інформації весь час перемежається з повторенням раніш отриманих знань. Отже все це відповідає одній з основних задач музичного виховання - стимулюванню пізнавальної зацікавленості та творчої активності при знайомстві з зразками рідної культури.

Література

1. Інтернет-ресурс
2. Кононова О. Музична культура Харкова кінця XVIII – початку XX ст.» [Текст] - Харків, «Основа», 2004. -176с.
3. Мішалов В. Кобзарська спадщина Г.Хоткевича у діаспорі //Традиції і сучасне в українській культурі / Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 125-річчю Гната Хоткевича/ Харків, 2002.- С.97-98.
4. Нечипоренко Т. Українська музична література // Посібник для учнів дитячих музичних шкіл. – Бердичів, 2005. – С.39-43.
5. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. Харків, 2002. – 288с.
6. Чугуй Т. Деякі особливості просвітницької діяльності Г.М.Хоткевича. - Харків, 2002.